

 Luister naar

Cabaretier Chris Verlaan bespreekt zijn autisme met veel zelfspot

RECENSIE In zijn nieuwe show doet cabaretier Chris Verlaan uit de doeken waar hij met zijn autisme in het dagelijks leven tegenaan loopt. Zijn verhaal is regelmatig hilarisch, maar schrijnt ook.

Jaap-Harm de Jong

dinsdag 16 januari 2024 om 15:22 aangepast 19:39

De rode draad in de show van Chris Verlaan is de praatgroep 'Hup met het leven', waarvan hij deel uitmaakt.

beeld Jaap Reedijk

Chris Verlaan identificeert zich als transsociaal. Met vrouwenangst, dat ook, want zodra hij borsten bespeurt, raakt hij lichtelijk in paniek. En als mensen aan hem vragen met welke 'pronouns' hij het liefst wil worden aangesproken, is zijn antwoord simpel: ik ben niet zo'n mensenmens, dus liever helemaal niet.

Het zet de toon voor zijn tweede voorstelling *De Kringloper*, waarin hij uit de doeken doet hoe hij zich als persoon met autisme door het leven slaat. Zo eenvoudig is dat niet met een brein dat voortdurend aanstaat. Zijn gedachten lopen continu in kringetjes, maar de slotconclusie is eigenlijk altijd dezelfde: doe maar niet Chris. Geen loempiaatje halen op de markt, omdat grote mensenmassa's hem angst inboezemen. Geen nieuwe kast halen bij de IKEA, omdat dat met zijn prikkelgevoeligheid zo'n helse onderneming is dat hij de bordspellen liever opgestapeld in zijn huis laat staan.

Slim manoeuvreert Verlaan zich in de hoek van de letters, vlaggen en voornaamwoorden. Hij wil als persoon met autisme ook wel een plekje verwerven op de regenboogvlag, al is het maar een klein hoekje. Een stukje emancipatie zal zijn zaak goeddoen.

Het verklaart zijn stress als hij kleding moet kopen in een winkel met luide muziek, zijn ongemak als hij in de buurt komt van het vrouwelijk geslacht en waarom hij niet voor 70% in zijn hoofd zit en voor 30% in zijn lichaam, net als veel andere mensen, maar in de verhouding 95 om 5. Dat lijf van hem blijft een hinderlijk onderdeel van zijn leven.

Het kan maar zo dat hij zo in zijn hoofd zit dat zijn collega's (Verlaan is naast cabaretier data-analist bij de GGD) hem waarschuwen dat hij misschien iets eerder naar de wc had moeten gaan.

uitgelachen

De grap is dat die identificatie met de lhbt+-community en de wereld van *woke* tegelijkertijd helemaal niet bij Verlaan past. Zoveel lijkt hij niet te hebben met alle gevoeligheden die daar de boventoon voeren. Hij heeft het in een tijd dat *fatshaming* taboe is gerust over een 'dik wijf in een karretje, met een frituurmandje voorop'.

Dat soort grove uitlatingen verhullen echter geenszins dat de cabaretier naast een grote mond ook een klein hartje heeft. De rode draad in zijn voorstelling is de praatgroep 'Hup met het leven' waarvan hij deel uitmaakt. Ondanks alles probeert hij wat weerbaarder, wat socialer, wat communicatief vaardiger te worden.

Het is een slimme kapstok die hem helpt uit te leggen waar hij in het dagelijks leven tegenaan loopt. Dat verhaal is regelmatig hilarisch, maar schrijnt ook. Verlaan typeert zichzelf als een man die al van jongs af aan worstelt met hoe hij bedraad is. Dat hij als grappenmaker op het podium zou komen lag voor de hand. Als kind werd hij altijd al

uitgelachen. En na zijn voorstelling werd hem eens toevertrouwd hoe knap het was dat hij zijn typetje gewoon vol bleef houden.

Overigens is de voorstelling van Verlaan niet over de hele linie even sterk. Sommige grappen zijn wat voorspelbaar of niet bijster origineel en zijn liedjes zijn eerder gevat dan echte oorwurmen. Wat niet meehelpt, is dat hij bepaald niet de beste zanger is. Het geheel hikt daardoor steeds net aan tegen echt heel goed, terwijl bepaalde onderdelen best wel heel sterk zijn. Dat laatste verbaast niet, want Verlaan won uiteraard niet voor niks de jury- en publieksprijs van het cabaretfestival Camaretten met zijn debuutshow.

scholieren

Na afloop van *De Kringloper* heb je een beter beeld van wat het inhoudt om autisme te hebben. Aan de ene kant roept dat een gevoel van ontferming op. Verlaan vertelt bezig te zijn een cursus 'gepest worden' te ontwikkelen. Dat is namelijk een van zijn grote krachten. Speciaal jongeren op de middelbare school heeft hij wel wat te leren met modules als 'van tussenuur tot kaakfractuur' of 'met bloedend kruis door het trappenhuis'. Je weet dat het een uitvergroting is van de werkelijkheid en toch raakt de kern van waarheid die erin verborgen zit: dat mensen die net even anders zijn vaak ongenadig hard afgestraft worden.

Aan de andere kant staat hier zeker geen sneu figuur die bedelt om medelijden. Hij typeert zichzelf wel als transsociaal met vrouwenangst, maar staat ondanks alles wat er vanbinnen kolkt en woedt toch maar mooi voor zalen vol mensen die zijn kwetsbare zelfspot welwillend aanhoren. Hij kweekt begrip voor zijn anders-zijn. Die kwetsbaarheid en kracht samen leiden tot een slotconclusie van de voorstelling waar je even stil van wordt: je kunt alleen maar voluit leven als je een plek hebt voor het leed. Verlaan is daar zelf in zijn voorstelling het levende voorbeeld van.

+ sterke verkenning van leven met autisme

- weet niet te overtuigen over volle breedte

De Kringloper

★★★★☆

Chris Verlaan. Te zien tot en met 31 mei 2024. Meer info: chrisverlaan.nl

 Mail de redactie